

Hvad min far og min bedstefar har fortalt mig og spredte glimt fra min barndom:

Min bedstefar, *Tinus*, var født i Hurup og jeg husker, han fortalte mig, at han som ung, sammen med en anden ung mand, købte en væltepeter. Når de var ude at cykle, ville kammeraten cykle gennem alle byerne og min bedstefar imellem dem og det var han meget godt tilfreds med, for hans kammerat måtte jo løbe mange kilometer imellem byerne. Min bedstefar forelskede sig i en pige fra Als. Hendes far var rokkedrejer, *Niels Thomsen*, "senere cykelhandler". Min bedstemor, *Tora*, måtte ikke få bedstefar. Han var jo en fattig ung mand, fra en sandjordsejendom i Nørrehurup. Hun trodsede sine forældre og giftede sig med ham - omkring år 1900 - og blev derved gjort arveløs. De købte et lille hus. Huset ligger der endnu, lige ved skolens P-plads. Min far blev født i 1904 og var nummer to af en flok på 8.

De fik skrabet lidt penge sammen og byggede så den ejendom øst for posthuset - på Hadsundvej. Der boede de så nogle år, indtil de byttede med et gammelt langt stråttækt hus, nu Hadsundvej 13 og 15. Udhusene lå op ad Poppelvej, og her lavede de slagteri.

Min far tjente som dreng i Helberskov. Han kom så i lære som bager i Sindal og Ravnkilde, og tog derefter til Amerika, hvor han arbejdede, som bager i 4 år og vendte tilbage i foråret 1927. Der var sket stor forandring; bedstefar havde væltet det gamle hus og bygget et nyt i to etager og nu var han kommet i klemme "forbygget sig", så min far købte det halve af huset, og der blev bygget en brandmur. Han fik muret en ovn, lavet forretning og startede bageri. Han åbnede forretningen den 1. oktober 1927. Min far havde jo mange søstre, og de hjalp ham alle sammen med forretningen, indtil min mor kom ind i billedet.

Mine bedsteforældre, på begge sider, kom meget sammen, da de var yngre. Der var jo hverken radio eller TV, så de skiftedes til en gang om ugen at læse op, enten det nu var romaner, eller andet de kunne blive enige om. Så min far og mor har jo kendt hinanden, fra de var ganske små.

Da min far kom fra Amerika, begyndte de at komme sammen, og jeg kom så til verden den 25. februar 1929. Jeg blev født i det gamle ringerhus overfor museet. Det har været i familiens eje i langt over 100 år. Min kusine Åse, bor der stadig. Da min far og mor skulle have nummer to, blev de gift, og min broder *Leo* kom til verden den 27. juni 1932. Min søster *Helhi* "en lille efternøler" kom så den 12. juni

Det var altid en stor dag, når vi fik chokolade hjem. Det kom fra Elvirasminde Chokoladefabrik i Aarhus. Vi fik kun hjem to gange arligt, så der var jo mange store tunge trækasser, der skulle tømmes. De kom altid med banen til Skelund, så tog vognmanden dem med til Als. Vognmanden, der kørte dengang, var *Lars Peter Laursen*, og det var ved en aflæsning af chokolade, at jeg kom til skade med min hofte. Jeg var 3 år. Vognmanden havde en af sine drenge med (*Georg* 15 år), og han tabte sin ende af kassen ned på mit ben. Om aftenen blev jeg halt og jeg kom til doktor "*Paluendatt*". Der blev lagt varmt omslag, og så gik der betændelse i hofteleddet.

Jeg kom nu på Aalborg Amtssygehus og var der omtrent et år. Det var aldrig let at holde tårerne tilbage, når enten mor eller far skulle hjem. Der var dog en dejlig "gang-pige", som tog sig meget af mig. Hun hed *Frida*, og jeg bandt mig meget til hende. Hun kom en gang om året til Als for at se mig. Sidste gang, jeg så hende, var det år jeg blev konfirmeret. Jeg kom hjem fra sygehuset, da jeg var godt 4 år og min far fik lavet et par krykker til mig hos karetmager *Baj*. Jeg kan huske, at min mor klagede over, at alle trøjer og jakker blev slidt op under armene, så min far måtte polstre krykkebenene.

Jeg husker, at det ikke var noget handicap at gå på krykker. Jeg kunne nemt løbe fra de andre drenge. Da jeg skulle i skole smed jeg krykkerne. Jeg husker kun nogle enkelte gange, jeg havde dem med, da jeg gik i 1. klasse. Krykkerne satte jeg ved kakkellovnen i Tørstuen, der var jo ikke noget der hed skolebus. Nu vi er ved skolen, vil jeg fortælle, at når vi kom ind fra frikvarteret, måtte vi lægge hænderne på bordene, og så gik Rasmussen rundt og kiggede om de var rene. Var de ikke det, måtte vi ud til pumpen i gården.

Der var ikke noget der hed håndklæder, ligesådan var der ikke noget der hed toiletpapir. Ville vi tørres bagi, måtte vi have papir med hjemmefra. Jeg husker min mor fortalte, fra et møde i skolekommissionen, at penge til toiletpapir ville kommunen ikke betale. Alle mennesker havde jo en avis, som de kunne sende med børnene. Toiletterne var en lang planke med huller i og

fem spande under og lige sådan til pigerne. I de sidste klasser kunne det hænde, hvis vi kom i god tid, at vi fik lov at grave huller til spandene. Det var førstelæreren, der skulle stå for det.

Vi var samlet i en klasse, som dækkede 1. klasse til 4. klasse. Efter frikvartererne, prikkede læreren på ruden og så måtte vi vende tilbage til klassen. Vi havde sanglege i Tørstuen. Blev vi tørstige, måtte vi gå i gården og pumpe vand fra pumpen. Nogle sjove ting om de fag vi havde;

Gymnastik: der var ribber støbt fast i den ene side af gården. **Dansk:** Ole Bole, A B C. Vi brugte skifferplade og griffel. Fra 3. klasse fik skrivebog. **Naturhistorie:** udstopet ugle, måge, lækat og spurv. **Geografi:** et danmarkskort og et verdenskort. **Religion:** gennemgang af det gamle og det ny testamente. Fra 3. klasse fik vi salmevers for hver dag. **Regning:** Facitlisten i vinduet. **Sang;** Rasmussen med violin. **Håndarbejde:** kun for pigerne. De lånte et vaskefad hos Fru Rasmussen og et stykke sæbe og så fik de vasket hænder ude ved pumpen før de skulle sy eller strikke. **Eksamen:** med angst og bæven blev der set frem til overhøringen i marts måned. Skolekommissionen med strenge blikke og sort tøj og de forældre, som kunne komme, stillede om morgenen og overhørte en hel skoledag, og så var det jo spændende, hvem der vandt en hel 10 kr. seddel. Det var et beløb fra den gamle "Bager fond", som blev uddelt hvert år til skolens dygtigste elev. Udover skolearbejde var der også praktisk arbejde. Da vejen skulle udvides, manglede kommunen mandskab. Rasmussen sagde at det kunne han og drengene da ordne. Det var en række træer, der skulle fældes (med spade og reb).

Da vi kom i de store klasser (3. og 4. klasse) blev det vort arbejde før skoletid at grave huller til latrinspandene (så lugtede vi godt resten af dagen). Det var 1. lærerens pligt at tømme og holde rent på WC'erne.

Om vinteren skovlede vi sne. Et år måtte vi lave tunnel for at komme til døren. Vi kunne gå op til skorstenen i sne. Så meget var der 40-41 og 42.

En dag fik vi fri på grund af røg i klassen. En dreng havde set sit snit til at stoppe høg i skorstenen, så der ikke var træk. Der indkasserede han et ordentlig drag prygl med spanskrøret.

Tørstuen var den tids aula. Ca. 5x6 meter med hylder til træsko og støvler og knagerækker til overtøj. Alle have skiftesko med. Her legede vi sanglege - "syv raske piger", "tag den ring", "så går vi rundt om en enebærbusk" og "jeg gik mig over sø og land".

I 1. og 2. klasse gik vi i skole om eftermiddagen. I 3. og 4. klasse hele dagen om vinteren og om formiddagen om sommeren, da drengene jo skulle hjælpe i landbruget hver anden skoledag, og jeg hjalp til i bageriet hos min far.

Af ferie, havde vi jul, hvor de største elever skulle pynte til jul med gran og lys.

Fastelavn: Drengene valgte en pige, som pyntede hatte, som drengene bar, når de gik fastelavn. Der var en konge, en kronprins, en prins, menige og en bajads, som altid bar maske og stok, som han løb efter børnene med. Til ballet var der først indmarch, hvor pigerne fik hattene på, som dronning, kronprinsesse osv. Ikke mange brød sig om at blive "bajads-mutter".

Drengene, som skulle konfirmeres gik rundt til alle huse og gårde i 2 dage og inviterede alle familier med børn til fest på Afholdshotellet med bal og kaffe, kringler og sodavand til børnene. Musik, sal og kaffe blev betalt af drengene selv og resten blev delt mellem drengene.

Juletræsfesten blev afholdt af afholdsforeningen. Der var varm chokolade og kringler, julehætte og godtepose var også gratis.

Om sommeren blev der øvet til børnefesten i skolens sangtimer. Det var lærer Rasmussen med frue, der lagde et kæmpearbejde med indøvelse af roller og syning af kostumer. Det blev opført på afholdssalens scene og var gratis for børn og kostede 50 ører for voksne.

Min farfar, *Tinus*, kørte mange ture med kød, blandt andet til Hurup. Der var ingen slagter henne, så det var meget kød, der blev kørt derhen, og jeg har gjort turen med mange gange.

Men det var først efter, at min onkel, Åge, havde overtaget slagterforretningen, at jeg rigtig kom til at kende min bedstefar. Han begyndte at køre fragtkørsel. Tørv og brænde skulle alle jo have fat i, så han havde nok at se til. Der er mange dejlige ture at se tilbage på; i skoven efter brænde, i mosen efter tørv og ikke mindst hen i vildtheget efter hø.

Da jeg kom i lære som baker i 1943 hos min far, kørte min bedstefar stadig fragtkørsel. Jeg husker om sommeren, når vi begyndte i bageriet kl. 4, så var min bedstefar færdig med at læsse det første læs tørv af. Hans kommentar var altid: "Ja nogen ka' jo tillade sig først og kom op om formiddagen". Han var en meget aktiv mand hele sit liv. Han blev over 90 år gammel.

Min morfar husker jeg også som en meget aktiv mand. Foruden at være ringer og graver, fiskede han med bundgarn, men dem havde han nu solgt, da jeg var spæd, men han fiskede stadigvæk med nogle torskeruser, og jeg var ikke ret gammel, da jeg første gang var med ham ude at røgte dem. Han havde en ruse lige ud for Als kirke, en ud for galjen ved afholdshotellet, to i Helberskov-hullet, en i Lodshusene og to i Kaverenden. Der var fire bundgarnsdhold dengang, og der blev landet rigtig mange fisk her i Als. Der lå et fiskehus lige på modsat side af vejen overfor det røde hus, på vejen til havet. Der blev alle fiskene trillet op på en trillebør - seks kasser på hver. En mand trak i et reb og en skubbede. Det var et stort arbejde, når man tænker på, at hele hulvejen var en stor sandflade,

Min bedstefar fortalte mig, at når de tjærede bundgarn om foråret, så kom der en kone oppe fra byen, og hjalp dem at komme af med vandet. Det var *Gustavs Dagmar*, der nogle gange om dagen gik til havet for at hjælpe dem at knappe gylpen op. Han fortalte mig også, at året for jeg blev født, fangede de så mange fisk, at de ikke kunne afsætte dem. Der blev kørt mange vognlæs op på præstegårdsjorden, og de blev pløjet ned, der hvor doktorboligen nu ligger. Ringerhuset har altid været det sted, fiskerne gik hen, hvis de havde revet en finger, fået et fjæsingstik eller fået tynd mave. Min bedstemor må jo have været dygtig til førstehjælp. Efter hendes død i 1922 blev de ved med at komme, og min mor måtte så hjælpe dem, så godt hun kunne.

Jeg husker, der var en gammel mand "*Klinkerniels*", som kom ned i bageriet, når han havde tynd mave; "A ska' snak' mæ Helga", så vidste vi, hvad der var i vejen med ham. Mor gav ham så fire skefulde blåbærsyltetøj og så var *Niels* kureret.

Om vinteren, når isen på "Flouen" var tyk, gik fiskerne i gang med at "ise", som de kaldte det. De huggede alt isen i stumper og kørte det til Hulvejen, hvor de lavede en iskule fra Fiskehuset og helt ned til Sandgraven. Isen blev dækket godt til med tang og så jord ovenpå. Nu havde de is til hele sommeren. Det blev hamret til gryn og hældt over fiskene. Vi børn syntes, det var spændende, når vi stagede rundt på store isflager henne på Flouen. Når de var færdige med at "ise", varede det jo kun et par dage, inden vi igen havde en skøjtebane. Men når der så var gået en halv snes dage, og dem fra Hurup kom for at "ise" så blev vi jo nok lidt fornærmede. Det var jo før de fik isværk i Øster Hurup.

Min far havde hvert år, op mod jul, flere slags æbler, han solgte i forretningen. Julen 1928 tog han nogle med op til min bedstefar. Min mor gik og ventede mig. De såede kernerne i en urtepotte, og min far opdagede de første spæde skud, den dag jeg blev født, 25. februar 1929. Et af skuddene tog han med hjem til bageriet og plantede det i haven. Andre to blev plantet i haven ved Ringerhuset. De står der den dag i dag og bærer en masse frugt hvert eneste år

Sammen med min bedstefar har jeg været med til at grave adskillige grave på Als Kirkegård. Hver gang han traf på en knogle, var hans kommentar altid: "forvå dig nu knægt, nu kommer der et kranium". Da min moster med familie flyttede til Als Odde blev det mig, der skulle hjælpe til med at ringe og kime. Til begravelse skulle der ringes med to klokker, og jeg trak den lille klokke. Vi kiggede ud ad glughullerne, og når vi opdagede ligtoget udenfor byen, begyndte vi at ringe. Den gang stod en afdød jo som regel hjemme indtil den dag, der skulle være begravelse. Var det en afdød fra en af gårdene, spændte man to heste for stadsvognen og kørte kisten til kirken.

Hestene stod som regel på en lang strimmel jord ved kapellet, medens man var i kirke. Der hvor museet nu ligger. Jeg husker efter krigen, da man igen kunne få benzin, da begyndte "*Jens Sand*" at køre rundt til alle husstande med mælk. Om eftermiddagen kunne det også hænde, at han kørte ligtog i den samme bil. Det var der ingen der tænkte på dengang, men i dag ville det ikke kunne finde sted.

Jeg vil gå lidt tilbage igen og skrive lidt om, det jeg har hørt om min oldefar. Dengang var brændevin jo en svøbe næsten i alle hjem. Min oldefar led også under dette åg. Flasken stod altid i vindueskarmen, så det var nemt at tage sig en dram. Man kaldte ham "*Tørveringeren*". Hvorfor han fik det navn, vil jeg fortælle nu: Det var før, der blev bygget kirke i Øster Hurup. Der skulle være begravelse, og min oldefar gik op i kirketårnet for at holde øje med ligtoget. Ude ved Hvirvelkærgård fandtes der, på den tid, to store stenkister, en på hver side af vejen. Når man passerede det sted, skulle min oldefar begynde at ringe med klokkerne. Han stod og kiggede ud ad det nordre klanghul, da han så en vogn, som kørte ud ad stenkisten og en anden, som var på vej ind, så begyndte han at ringe. Lidt efter, da vognene kom op på Korsbakken, så han til sin forfærdelse, at det var to læs tørv, han ringede for, og han måtte skyndsomt standse sin ringen. Om det var, fordi han var beruset, ved jeg ikke, men jeg er blevet fortalt, at når han gravede en grav, skulle han hjem mange gange for at få sig en munddram. Også når graven skulle kastes til, kostede det mange dramme.

Min bedstefar gik lige i den anden grøft. Han var afholdsmand til sin død. Min mor og far var også afholdsfolk hele deres liv. Efter at jeg blev gift, gik jeg også med i fholdsarbejdet. Jeg var med i ungdomsafdelingen. Jeg var med, da campingpladsen FDM blev lavet. Det var på præstegårdens jord. Der kom en kontorchef fra kirkeministeriet. Det var *Laurits Madsen* og jeg, der forhandlede med ham. Hvorfor det blev os, der skulle snakke med ham, ved jeg ikke, måske fordi afholdsforeningens jord var i skel med præstegårdens. Alt gik i orden, og der blev beplantet hele vejen rundt om pladsen.

Den første gang, jeg "faldt i" og drak vin, var ved Gardasøen. Vi havde aldrig haft råd til at rejse og nu havde vi sparet i nogle år. Det var i 1968. Vi tog båden fra Aalborg til København, og så fløj vi derned. En sodavand kostede 3,50 kr. dernede, og en hel flaske vin kostede kun 3 kr., så derfor begyndte vi at drikke vin. Jeg blev lidt uenige med bestyrelsen dengang A-centret blev oprettet.

Dengang var der en meget aktiv borgerforening, og vi var så småt begyndt at bygge molen.

Mit forslag, om at give borgerforeningen det jord nede for bakken, vandt ikke tilslutning, og så trak jeg mig ud af foreningen. Medens vore børn var små, kom vi sammen med andre unge par, og jeg husker aldrig en eneste gang, hvor der var spiritus på bordet - ikke engang en øl. Der var altid sodavand eller saftvand, og vi havde det meget sjovt uden sprut.

Jeg var engang, som barn med min far oppe at hente bagervognen hos *maler Mørck*. Der var to drenge, *Flemming* og *Erling*, og så begyndte jeg at komme op til dem. Det var meget spændende. De havde et værelse på loftet og det hørte til sjældenhederne at have sit eget værelse. Der måtte vi rode og regere, som vi lystede og vi lavede mange sjove ting. Særlig modelfly havde vores interesse. Vi havde en hel flåde af forskellige modeller

Vi lavede også et drengblad, som vi solgte til vore forældre og andre, som ville købe dem. De kostede 25 øre. Alle de penge, vi kunne skrabe sammen, blev brugt til en 8 dages tur hver sommer.

På præstedammen lavede vi hvert år en fest for børn. Vi lavede en karrusel, som vi trak med et reb. Vi havde boldkast og tombola. Jeg husker engang, da der var kommet flere voksne end normalt; tombolaen var næsten udsolgt, så sagde *Svend Engholdt*. "Vi løber li' ind og laver nogle nittere" Han boede jo lige ved siden af pladsen, Alt blev udsolgt.

Hvert år bagte *Luise Engholdt* vafler, som vi også solgte. Hun havde jo selv to drenge, *Chris* og *Svend*, der var med i truppen.

Et år lavede vi så mange penge, at vi kunne lave en kærre, så var det nemmere at have alting, når vi skulle på sommertur. *Karsten Welling* brugte en uge af sin ferie hvert år til at tage på tur med os børn. Vi fik nogle uforglemmelige oplevelser.

Det første år var vi på Mulbjergene. Det var i 1941. Tyskerne havde stillinger i den nordlige del af bjerget, men vi fandt en dejlig plet lidt sydpå, hvor vi kunne være. Om morgenen, når vi vågnede, gik vi altid op på det højeste sted. Der lå vi så og kiggede på de tyske flyvere, der øvede sig i at bombe. Ude i vandet var der sat en masse store pæle og så kom flyverne fra Aalborg, fløj over Bjerget og kastede så deres sandsække. De skulle jo helst ramme pælene, men der var mange forbiere. Vi samlede visne grene i skoven til vores bålsted.

Engang fyrede vi under kartoflerne i 4 timer. Det duede jo ikke, så Karsten købte et Spritapparat. Jeg lånte ham 2 kr., han havde ikke penge med. Da min mor døde, fandt vi en masse kort og breve, som hun havde gemt. Der var bl.a. et kort fra Dokkedal, hvor jeg havde sendt dem en hilsen, til sidst stod der: "jeg lånte *Karsten* 2 kr. - gjorde det noget". Den tur, jeg har omtalt her fandt sted i 1941.

I 1942 var vi på tur til Madum Sø, også en dejlig tur, hvor vi havde mange dejlige oplevelser.

I 1943 gik vi så med den ny kærre til Kilstrup Sø.

De første to dage var der godt vejr. Resten af tiden regnede det og da ingen af teltene kunne holde vand ude, måtte vi sove på et høloft de sidste to nætter. En sjov ting vil jeg nævne her; Den sidste nat vi sov på høloftet, var alt vores fodtøj sat ud under tagskægget og alt var fyldt med vand. Vi opdagede, at det var nogle spejdere fra Aalborg, som boede i en træhytte et stykke derfra, der havde gjort det. Det måtte jo hævnes, så inden vi begyndte hjemturen, sneg vi os til at lukke luften ud af alle deres cykler.

Hvorfor alle disse ture blev noget særligt i min erindring, har jeg ofte tænkt på, men jeg tror, at det var fordi vi selv tjente pengene til alt, som vi skulle bruge og at vi selv planlagde alt ganske nøje.

Min onkel "*Slagter Age*" overtog jo, som sagt, min bedstefars slagterforretning. Han var en meget dygtig slagter og arbejdede slagteriet op som eksportslagteri. Ved siden af havde han jo forretningen. Halve dyrekroppe blev syet ind i sækkelærred og sendt til København. Med Lastbil til Skelund og med tog til København. Det kunne jo næsten ikke undgås, at det var mørkt, når det kom frem, når vi tænker på, at der ikke var noget, der hed kølevogne.

For vor tids sundhedskontrol havde det i hvert fald været utænkeligt, at noget sådan kunne finde sted. Den tanke har ofte strejft mig, at vor tids unge og børn bliver overbeskyttet, hvad angår bakterier. Aldrig en af de drenge og piger jeg har kendt, som barn har haft allergi mod nogen ting. Men vores samfund har udviklet sig til stordrift, og i ernæringssektoren bruges der flere og flere konserveringsmidler og forskellige bonausasyrer og farvestoffer.

Jeg tror, vi der skal finde kilden til al den allergi, der findes i vores samfund i dag. Medens min bedstefar havde forretningen havde han ikke kølerum, og jeg husker, at han engang imellem kom med noget fars på et fad og gav os.

Det var jo ikke helt friskt, måske lidt surt, men min mor var god til at lave noget ud af ingenting. Hun pillede en masse løg, brugte rasp og mosedede nogle kartofler + krydderier og salt, og så spiste vi frikadeller med stor appetit.

Medens jeg var i lære, var der to i lære ude på Als Mølle, som elektrikere. Det var jo byens elektricitetsværk. De fik 2 kr. om ugen + kost og logi. Jeg fik 5 kr., så det var jo en svir. Jeg hjalp somme tider min onkel *Åge* i pølsemageriet med afpilning og afskæring af flæsk - en tre timer sidst på

eftermiddagen, og jeg fik som regel en 10 kr.'s seddel, så jeg kom fint igennem min læretid. Jeg blev konfirmeret den 19. marts 1943 og kom så i lære hos min far. Jeg ville gerne have været snedker, men min far syntes, at det var for tungt et fag, jeg havde jo et handicap, så derfor blev jeg bager. Alle lærlinge begyndte nu på teknisk skole, men da det var under krigen, blev vi flyttet rundt med, hver gang tyskerne tog vores lokale. Jeg har gået på teknisk skole i det gamle kommunekontor, der hvor Kvik Marked ligger nu, i kælderen i det hus, hvor *Jørgen Gade* nu bor, og så tommestokfabrikken på øverste etage var vi, hos *skrædder Wielsen* i hans værksted, der hvor *Jørgen Jensen* nu har manufaktur, i det gamle klubhus ved fodboldbanen og til sidst i den nyopførte Als tekniske skole. Den ligger der endnu - lige bagved vandværket.

Vi havde nogle meget fine lærere. Det var håndværksmestre herfra byen, som forestod undervisningen; *muremester Niels Jørgen Christensen* havde vi til "positionstegning og geometri", *malermester Thorup Jensen* til "frihåndstegning" *murersvend Kræsten Frederiksen* til regning og matematik og *pastor Larsen* til dansk. Det var en meget god undervisning vi fik. På højde med store tekniske skoler i både Randers og Aalborg. Jeg mindes vor dansklærer *pastor Larsen*, da han første gang underviste i dansk. De fleste af os havde han jo konfirmeret, så da vi begyndte, sagde han: "Jeg håber vi alle er dus, mit navn er Marius". Der var en lærling hos smed Otto - en københavner - og han syntes, det var helt enestående, at man herovre i det sorte Jylland kunne sige "du" til præsten.

Dengang, vi blev undervist i klubhuset, kom formanden for håndværkerforeningen en aften derud. Han holdt et længere foredrag om, at vi skulle sige "De", men alt forstummede

brat, da københavneren pludselig rejste sig og sagde: "Jeg forstår ikke rigtig, hvad De siger, hr. skræddermester Nielsen, vi er sgu' da blevet dus med præsten.". Nielsen blev meget vred og smækkede med døren, da han gik og efter den tid blev der aldrig talt mere om den ting.

Lidt tilbage igen: Vi var altid nogle drenge, der modtog fiskerne, når de først på formiddagen kom i land med deres store bundgarnspramme, så var vi klar til at skovle makrellerne i kasser. Der var ofte mange fjæssinger imellem. Min bedstefar blev gal, når vi stod i fiskene med bare fødder, men var vi først blevet stukket en gang, skulle vi nok huske at få støvler på fremover.

50 meter fra havet lå det gamle støvlehus. Det var bindingsværk og siden vendte ud mod havet, der var kun mur på den halve side, så der stod altid nogle gamle fiskere og snakkede fiskeri og tog varsler af skyerne og solen. Huset brugte man til at hænge sine træskostøvler, keser, ankere og forskelligt andet grej op i. Ved enden af støvlehuset stod tjærevognen og 100 meter længere mod syd, ved sandgraven, var tjæregryden. Jeg husker engang til Skt. Hans blus - det blev brændt af, der hvor cafeteriaet nu ligger - nogle unge mennesker, der gik og trillede med et bildæk, der var ild i. Det løb fra dem og trillede ned ad bakken og væltede midt i et nytjæret bundgarn. Det blev en dyr spøg for dem, der havde været med til det.

Der lå et lille træhus helt ude i Tangbroen, der boede *Julius* - en gammel fisker. Huset var ca. 12 kvm, og midt i rummet havde han gravet et hul, hvor der var plads til to kasser øl. Der blev lagt et fiskekasselåg over, og nu var der ingen, der kunne se, at *Julius* havde smugkro". De fleste herude var jo afholdsfolk, så *Julius* var jo en torn i øjet på mange. Han blev meldt en gang til politiet. Det var *politibetjent Lange* fra Hadsund, der kom ud til *Julius*. *Lange* ville gerne have øl, og han fik en, da han kom, og så diskuterede de anklagen. *Julius* sagde: "Jeg ka' itte gøre for, at de unge stjæler en øl og så lægger en krone, når de går" Der skete ham aldrig noget, han fik ingen bøde. Men der skete noget andet.

Engang, sidst i fyrrene, kom der storm og højvande, og da *Julius* opdagede, at natpotten drev rundt inde i stuen, blev han nødt til at forlade huset. Om morgenen fandt man huset i Halvrebene - helt oppe på marken.

Hele den grund, som *vognmand Peter Pedersen* nu bebor, samt et lignende stykke jord vestpå, var kolonihaver. Under krigen legede tyskerne ofte "røvere og soldater", og det foregik tit nede i kolonihaverne. Dagen efter ledte vi så efter ammunition. Vi fandt mange hundrede øvelsespatroner, som ikke var brugt også hele bæltet til maskingeværer, der ikke var skudt af.

Vi pillede træpropperne af og hældte krudtet ud af et hundrede stykker og lavede en bombe af en stor kagedåse. Det var nede ved *Laurits Korsgårds*.

Deres den yngste hed *Jørn*, og jeg kom meget derned. Vi lavede også selv lunter. Vi skar pergamentpapir i strimler og blødte dem op i vand, derefter rullede vi dem i salpeter, og de blev lagt til tørre i *Matildes* komfurovn. Den bombe, jeg omtalte, var vi lidt bange for, så vi gravede den ned i den ene side af roekuglen - ude bag laden, der hvor *Louis Nielsen* nu har nogle P-pladser. Foruden krudtet fyldte vi dåsen med patroner, så det var jo en anselig bombe, vi der havde lavet. Vi tændte luntten og sprang hen bagved en silo, som stod bag laden. Det var et mægtig brag, og tomme patronhylstre hylede i luften, og da det hele var forbi, måtte vi hen for at se, hvad der var sket. Flere kvm af roekuglens jord var væk, og en masse roer var totalt knust. Jeg vil ikke afsløre her, hvad *Laurits Korsgård* sagde til os, da vi blev kaldt ind i stuen til ham. Han var virkelig bragt i effekt, og det var den eneste gang, jeg nogensinde har set Laurits vred. Men det havde alligevel gjort sin virkning, vi gjorde det aldrig mere.

Fra jeg var 6 år, var det min pligt hver dag at friske surdejen. Den opbevarede i en stor træspannd og var overdækket med et klæde. et liter kold vand + en skovlfuld rugmel skulle røres deri hver dag, ellers gik surdejen i stå. Jeg husker kun en gang, at jeg glemte den. Da gik min far fuldstændig grassat, så efter den tid blev det til en fast rutine før sengetid, at ordne "suren". Efter at jeg begyndte i lære, hos min far, blev det så min lillebror *Leo*, der overtog det job.

Vi begyndte hver morgen kl. 4 i bageriet, og det var mig, der skulle fyre under dampkedlen, så vi kunne få damp så hurtigt som muligt. Ovnene blev varmet op om aftenen men skulle have et let fyr om morgenen. Det var som regel et stor bundt ris, som vi flammede ovnen af

med, men det svinede meget med granris. Ovnen blev fejlet og før brødet blev sat ind, svarbede vi med våde sække. Det var et stort arbejde og et snavset job, før vi kunne komme i gang med dagens dont. Jeg vil fortælle, hvordan vi lavede rugbrød.

Under bordet i bageriet, havde vi et stort trætrug på hjul. Det kørte vi ud på gulvet og kom en sæk rugmel (200 pund) i den ene ende. I den anden ende af truget var det gamle dej fra dagen i forvejen, det var saltet ned, som vi kaldte det. Ca. 50 liter vand blev hældt over og nu skulle det knibes.

Begge hænder i truget og så arbejdede jeg med dejen, til den var rørt ud.

Jeg har forfortalt om surdejen, nu tog vi det halve af det og fyldte i, og jeg var klar til at samle dejen. Vi havde en stor jernspade, og nu begyndte jeg at rykke melet hen i vandet, derefter blev hele massen kastet 6 gange fra den ene ende af truget til den anden. Nu var den samlet så godt, at vi kunne køre det igennem sprøjten. Det var en maskine med en stor tragt. Indeni var der to snegle, som skubbede dejen frem. Nu blev den usammenhængende masse, med en skovl, løftet op i tragten, og når det så kom ud, var massen klemt sammen til en dej, som kom ned i truget igen. Dejen skulle ligge i en time, for vi igen kunne køre den igennem sprøjten og stikke rugbrødene af. Vi havde et rullebord foran sprøjten, og når dejen så kom rullende på bordet, blev de stukket af med en afstikker.

Den kunne indstilles til 8 pund eller 4 pund. alt foregik med håndkraft, og det skulle virkelig gå hurtigt. Dejstykkerne blev rullet og formet, fedtet på alle sider, sat på plade og penslet med vand, og inden de blev sat i ovnen, blev de stemplet med faders navn. De skulle bage tre timer, og i den tid skulle bageriet gøres rent, der skulle hugges brænde, lægges til fyr i ovn og under dampkedlen, muges ud i hestestalden og op på udhusloftet for at stoppe hø ned i hækken til hesten.

Fra høloftet var der en stige, som førte op til dueslaget. De skulle have friskt havsand, rent vand og korn. Når alt var i orden, var tiden som regel gået, og rugbrødene skulle ud ad ovnen. Først derefter blev der tid til en times søvn. Jeg gad nok vide, hvad en lærling af i dag ville sige til en sådan arbejdsdag, men det var jo ikke noget, vi tænkte på dengang. Det var jo lige for alle.

Alt mel kom dengang fra Havnemøllen i Aalborg, og det kun i 200 punds sække, og da jeg ikke ville være ringere end andre unge, begyndte jeg hver dag at slæbe mel ind i bageriet. Jeg havde jo et handicap. Det ene ben var ganske tyndt og 6 cm kortere end det andet, men man var jo en "pisling", hvis man ikke kunne gå over gården med 200 pund uden at slingre alt for meget. Jeg ville også gerne spille fodbold, som de andre, men jeg kom aldrig til at spille turneringskampe. De turde ikke have mig med.

Det blev så musikken min interesse faldt på, og nu begyndte jeg for alvor at dyrke min violin.

Jeg var jo begyndt at spille tidligt som dreng, og min lærer syntes nu, at jeg skulle ud på musikkonservatoriet i Aalborg, som lige var startet. Men det var alt for dyrt, sagde min far. De forlangte 10 kr. pr. time for undervisning + transport, så det var jo det rene galskab, når vi tænker på, at jeg fik 5 kr. om ugen - for 72 timers arbejde. I al den tid jeg havde spillet hos *Jørgen homsen*, havde jeg betalt 25 øre om ugen, og der blev krydset af på kalenderen, hver gang der blev betalt. Jeg husker hans kone, *Matilde*, hun sad altid om vinteren og skar rådne plætter væk fra ganske små æbler, som vi så måtte spise. Det sjove ved det hele var, at *Jørgen* om foråret kørte mange læs store æbler, der var rådnet ud fra kælderen og gravede dem ned i haven.

I *Laurits Korsgårds* have, var der en stor stendysse og bagved den en skov af liljekonvaller. Der har jeg siddet mangan sommeraften, næsten bedøvet af duften fra blomsterne, og hørt *Frederiksens* blæseorkester øve.

Jeg var med nogle gange til at øve sammen med byorkesteret. Det var i *Korsgårds* havestue, og det var ene Lundby melodier, der blev øvet. Der skulle være en koncert, og jeg havde glædet mig til at være med, men uheldigvis løb koncerten af stablen indenfor de 14 dage, hvor jeg var i København på konditorkursus.

Orkesterets medlemmer var følgende; Svanekær slagtøj: *Peter Frederiksen*, basun: *Frederik Frederiksen*, piano: *Dr. Johansen*, fløjte: *Møllersen*, clarinet: *Karl Jensen*, cornet: *Chresten*

Frederiksen, cornet: *Vagn Uffe Jensen*, cello: *Dreyer*, cello: *Lübech*, 1. violin: *Sauer*, 1. violin: *Carl Brok*, 1. violin: *Jørgen Thomson*, 1. violin: *Ove Larsen*, 2. violin: *Niels Chr. Jensen*, 3. violin: *Laurits Korsgård*, og jeg 3. violin. *Sauer* var dirigent, og den koncert blev meget omtalt i aviserne, men også Billedbladet var der for at fotografere.

Der hvor *Jørgen Gade* nu bor - på Hadsundvej - havde *Brok* snedkeri, jeg kom tit derned. *Jacob Laugesen* var i lære, og der var mange svende; *Peter Frederiksen*, *Jens Sørensen*, "kontrol" *Arne Christensen*, *Søren Petersen* og *Cik*, En formiddag om vinteren, da jeg fortalte *Brok*, om en stor slæde jeg havde set på bakken, sagde han: "sådan en må vi jo også kunne lave", og så gik alle svendene i gang med opgaven. Det varede kun en time, så var slæden færdig, og det var den største slæde jeg har set. 8 voksne kunne nemt sidde på den. Nu gik *Brok* og alle svende og lærlinge + en hale af børn op igennem byen, op i hegnet - Præstegårds bakkerne - og så morede alle sig en times tid. Da de gik hjem, fik vi lov at overtage slæden, og det var jo alle tiders. Sætter vi tanken lidt i sving, kan det jo godt være at vores effektive samfund, har tabt noget i svinget.

Den 9. april 1940 var, for mine forældre og bedsteforældre, en sorgens dag, hvorimod vi børn syntes det var spændende. Der var jo ingen, der før havde set så mange fly på en dag. Det var sorte transportmaskiner og de fløj ganske lavt. Vi kunne nemt se piloterne. Hvordan skolelærerne fik os samlet den dag ved jeg ikke. Vi løb helt nede ved mejeriet, der kom flest flyvere.

Da vi endelig blev samlet i klassen sagde *Wilhelmsen*, vores klasselærer, "Hvad skal vi synge i dag?" Der var en dreng, *Peter*, der foreslog: "*Brødre fra Skumie Kasserne*". Han fik så hård en lussing, at han skvattede ned fra bordet.

Nogle dage efter kom der en stor konvoj af militærkøretøjer. De holdt helt tæt sammen hele vejen fra Brugsen og ned gennem hele byen. Jeg husker *Jens Jørgensen*, han havde en lille trikotage butik lige overfor hotellet. Huset er der endnu. Han fik ondt af de tyske soldater. De sad på bilerne og spiste et tykt stykke rugbrød og drak vand til. Det kunne han ikke tåle at se, så han gik ned til min far og købte en stor pose snegle (Jødekager). De kaldtes også 5-øres kager, fordi de i mange år ikke kostede mere end 5 øre. Men han kom jo ikke ret langt med en pose til så mange, så han kom og købte en posefuld til, så sagde han til min far "Nu får de sgu ikke flere - de forslår jo, som skrædder i helvede".

Tyskerne begyndte nu at forberede indkvartering på hotellet og på afholdshotellet. Der boede nogle officerer på værelserne på hotellet i lang tid. De havde instrumenter med, og jeg husker mange dygtige danske musikere, som øvede sammen med dem flere gange om ugen. De samme mennesker, som fem år efter stod på en lastvogn med frihedskæmper-armbind på.

Der var tre kolde vintre, medens jeg var barn; 1940, 41 og 42. Vinteren 1942 var den værste, fordi vi også blev begravet i sne. Vi begyndte at skøjte på bydammen allerede først i november, og der var vedvarende frost hele vinteren. Havet var en stor isflage, over en meter tyk og nu begyndte det at sne. Det sneede mange dage uden ophør, og der var mere end en meter sne overalt. Så fik vi klart og stille vejr i en hele uge, og vi morede os på kælke og ski på havbakkerne. Jeg husker min far var noget bekymret. Han sagde "Hvis vi nu får hård vind fra nordøst, så vil vi blive begravet i sne". Det kom til at passe. Først i februar gik vinden i nordøst og det stormede i to døgn. Byen var fuldstændig begravet i sne. Da vi kom i skole dagen efter, måtte vi grave en tunnel ind til døren for at komme ind. Da der var stærk frost kunne sneen "bære" et par dage efter og vi kunne nu gå lige op til skorstenene på skolen. Vi fik en fridag nogle dage efter. Kakkellovnen begyndte at ryge og vores lærer kunne ikke begribe, hvad der var i vejen, så vi fik fri. Årsagen var den, at *Rasmussens* yngste *Søren Bendt*, som var lidt ældre end mig havde stoppet en sæk med hø i skorstenen til vores klasse. Han måtte indkassere en ordentlig røvfuld, af sin far, for den fadæse. Jeg gik til præst i 1942, så nu var jeg jo næsten voksen. Jeg skulle gøre mands arbejde. Vi skulle stille en mand til snekastning fra bageriet, og jeg gik sammen med min bedstefar *Tinus*. Han skulle kaste sne for min onkel *Åge*. Der var så meget sne nedad Møllebakken, at jeg som stod på øverste bænk kastede sneen over telefonrødene. Efter den tid blev det altid mig som kastede sne for forretningen.

I 1942 begyndte vi at lukke forretningen om søndagen. Tildelingen af mel, sukker og fedtstoffer var ikke stor. Min far havde været for ærlig, da han opgav det årlige forbrug af varer i bageriet. Vores kollega havde oplevet en krig før og vidste derfor bedre, hvordan en sådan

situation skulle gribes an. Han slap lidt lettere igennem rationeringsperioden. Jeg husker vi blev påbudt at levere ti rugbrød og ti franskbrød hver anden dag til den tyske kantine på hotellet. Vores kollega skulle levere lige sådan.

I den anledning skrev min far til varedirektoratet i København og gjorde opmærksom på, at folketallet i byen var steget og at vi gerne ville have sat vor kvote af varer lidt i vejret. Svaret fra varedirektoratet gemte min far, og jeg har det imellem min fars papirer, som jeg overtog efter hans død.

Brevet lød sådan:

"Hermed har vi fornøjelsen af at meddele Dem, at vi har godkendt Deres ansøgning. Der er hermed bevilliget 100 kg mel, 5 kg fedtstof, 5 kg sukker om ugen fremover.

P.s. Der gøres opmærksom på, at det ikke er på grund af gæsterne, vi har hævet Deres ration.

Med venlig hilsen
varedirektoratet
G. A. Grout".

Der er så mange ting man kommer til at tænke på, når man bliver ældre.

Det undrer mig i dag, at brødregningerne blev betalt af kommunen. Det var som om alt før krigen havde været aftalt. Tyskerne vidste ganske nøje, hvor de skulle være i alle byer og alt virkede på mig, som om det var et aftalt spil mellem tyskerne og den danske regering. Det er nu min vurdering.

I foråret 1943 kom et halvt hundrede russiske krigsfanger til byen. Der var mange delinger, men de skulle videre nordpå. Det var en rigtig varm forårsdag og en deling gjorde holdt ved *Thøgers* benzintank. Jeg opholdt mig i smedien hos *Viggo Nielsen*, lige på den anden side af vejen, der vor *Vita* nu har Salon.

Det var et sørgeligt syn. De var pjaltede og beskidte, og havde hverken sko eller støvler på, men de havde viklet sækkelærred om fødderne, og det var surret fast med papirsnor. De var trætte og satte sig i rendestenen i en lang række. De to tyske vagter stod og snakkede med nogle tyskere herfra byen.

Vi snakkede sammen i smedien. Vi ville så gerne give dem et eller andet, og så kom jeg i tanke om, at min bror og jeg havde lavet noget tobak af kirsebælblade om efteråret. Jeg gik hjem og hentede en bageri-posefuld. Jeg listede mig over vejen og gav dem posen og aldrig har jeg set gladere ansigter. Posen gik fra hånd til hånd, man rykkede en lille lap papir af posen, kom lidt tobak i og i løbet af ganske kort tid havde de alle ild i en cigaret.

Min far måtte aldrig ryge kirsebærlblade inde. Kun når han var i stalden eller i haven tændte han piben. Det havde også en væmmelig lugt, så jeg kan godt forstå min mor. Fangerne blev installeret på høloftet over stalden til hotellet, og da der var gået et stykke tid, kunne de bevæge sig frit i byen.

Der sad som regelen et par stykker oppe ved kapellet. De var meget dygtige til at snitte med lommekniv, og de lavede mange sjove ting, som de så byttede væk med tobak, sokker eller andet de havde brug for.

Jeg begyndte at synge "tenor" i Als Herrekor i 1943, men jeg fik ikke lov at komme med til de store stævner før efter krigen. Det var et stort kor, over en snes, med *lærer Rasmussen* som dirigent. Når vi tænker på byens størrelse dengang, var det flot at stille med et herrekor på knap 30 mænd. Vi var berømte over hele Himmerland, og der var altid bud efter os til lokale stævner og fester. Efter krigen ebbede herrekoret ganske langsomt ud, og i 1948 startede så et blandet kor med samme dirigent. Vi var med i Nordjydske Folkekor, og vi kom med til mange store sangerstævner.

Den største og mest tankevækkende juleaften, jeg har oplevet, var julen 1943. Vi gik altid i kirke juleaften, og jeg gik i forvejen. Jeg skulle møde nogle kammerater ved hotellet og følges med dem. Det havde været snevejrdagen før, og nu tøede det. Der var et tykt lag snesjap overalt. Jeg stod i læ ved hotellets stald, da jeg hørte nogle dejlige dybe mandsstemmer begynde at synge. Det var de russiske fanger på høloftet, der sang. Jeg gik ind i hotellets gård sammen med *Tage Sauers* og *Thorup Jensen*, som også stod og lyttede.

Kroværten *Dreyer* vinkede os hen i krogen ved køkkenet, og nu kunne vi stå og nyde alle de dejlige russiske folkesange. Mange tyske soldater listede stille ud fra salen, hvor de boede og

tog opstilling langs muren inde i gården.

Nogle af soldaterne, som var ganske unge mennesker, græd højlydt, da fangerne sluttede af med "Stille nat". Da jeg nåede op til kirken gik jeg ind i våbenhuset og satte mig der, og nu tonede orgelet den samme melodi, som jeg lige havde hørt fangerne synge. Det var den store kontrast, som gjorde jeg aldrig glemmer julen 1943.

Søstjerner var under krigen i høj kurs, og vi samlede rigtig mange. *Chris* og *Svend Engholdt* og jeg sejlede ud på Helberskovrevlen, hvor der var rigtig mange. Så gik vi og prikkede dem op med en gaffel, som vi havde fået af *Luise*, *Svend* og *Chris' mor*. Vi sejlede mange sække hjem, og det gav os en lille lommeskilling.

Jeg samlede også ben sammen med *Helge* og *Ole Christensen*. Vi var jævnaldrende, og vi gravede mange hønsegarde for at finde ben. Min bedstefar *Tinus* dyrkede et stykke jord bagved *Poulsens* og han havde i mange år kørt slagtermøddingen derud, og min far mente, at der måtte vi kunne finde en masse. Vi startede cyklerne og cyklede til *Odden* for at se om det kunne passe, og jeg skal love for, at vi fandt ben. Vi samlede fire store sække fulde. Dem kunne vi jo ikke slæbe hjem, så jeg spændte bagerhesten for min bedstefars fjedervogn, og hentede dem hjem.

Julius Christensen, *Helge* og *Oles* far, kørte rutebil for *Laurits Madsen*, og han tog sækkene med på taget af rutebilen til Aalborg, hvor han solgte dem. Jeg husker, at vi fik 40 kr. for dem, og det var jo mange penge. En lærlingeløn dengang var 5 kr. om ugen. Vi samlede også æg fra krager og skader.

Jagtforeningen gav 5 øre pr. stk. Vi samlede især mange oppe på *Ravnbjerg* og vores tøj så ikke alt for pænt ud efter sådan en tur. Jeg blev forbudt at kravle i træer. Min mor ville ikke have alle de rifter. Det gjorde ondt at skulle blive hjemme, når de andre børn drog på æggerov.

Jeg husker, vi lavede en stor hule oppe i et stort træ i Præstegårdshaven. Præstens søn hed *Svend Age*, og vi havde mange dejlige timer i Præstegården. Vi svinebandt engang *Erling Mørk* og hejsede ham op i træet til hulen. Nu kunne han få lov at ligge til han kunne indordne sig under vore love. Vi legede videre og glemte ham.

Da maler *Mørks* skulle spise til aften, sagde *Mørk* "hvor er *Erling*?" Nu fik *Flemming Mørk* travlt. Han løb ned i haven, kravlede op til hulen og fik skåret *Erling* fri. Det varede nogen tid inden han tilgav os den fadæse.

Pastor Preis var præst, da jeg var dreng. Han var en høj tynd mand og gik altid med sort hat. Engang om vinteren, da han skulle på besøg hos *gartner Sine* fløj hans hat over hækken ind i *Jens Jørgensens* have. Det var sadelmagerens *Orla*, der havde smidt en snebold og ramt plet. Vi var to mindre drenge, som så det. *Orla* skubbede os ned i kælderhalsen ved kommunekontoret og præsten så meget forbavset ud, der var jo aldrig et menneske at se, men han måtte kravle over hækken for at få fat i sin hat.

Jeg syntes dengang det var en mægtig forbrydelse, jeg havde været med til. Den samme præst cyklede hvert år i moreltiden til Haslevgårde til min *faster Emma* og *Anders Martin*. De havde en lille gård ved åen med mange moreltræer. De var nogle meget sparsommelige mennesker og det huede ikke rigtig min faster, når præsten kom, for han ikke bare smagte på bærerne, nej han "åd", så hun godtede sig en gang, da han fik mavepine, og kom løbende ind og spurgte om toilettet. Min faster, som var skrap, sagde "Når vi andre ka' sidde bagved kørerne med bar røv, så kan præsten vel osse, og så ska' do ta' en tot hø med der ud". Efter den tid kom præsten aldrig mere.

Engang efter gudstjeneste gik den samme præst ind i min bedstefars have og spiste kirsebær. Han trådte op i et kløftet træ i præstekjole med pibekrave og høj hat og gjorde sig til gode med min bedstefars kirsebær. Da bedstefar opdagede det, gik han ud og sagde "Nu har a fanden-ruste-mig aldrig kend magen, nu har du lige stået på prædikestolen og sagt, at vi ett må stjæle, og sa går du li' ud og gør det!". "Ja, men min gode Christian, jeg ville jo blot smage på din bær" svarede han. Efter den tid sendte præsten nogle længselsfulde blikke efter bærerne.

Jeg husker, at min far fortalte, at da *faster Emma* tjente hos ham, forbød hun fabriksinspektøren at gå i bageriet, så sagde han "Ved De hvem De taler til? Det er fabriksinspektøren". Så sagde min faster "a er li'gla, hva do kalder dæ, men der må ett ryges i bageriet. Han stod med en cigar og han måtte smide den ud, inden han fik lov til at gå derned.

Den gamle *Jens Ajsen* fortalte mig engang, hvordan han blev gårdmand.

Han var fisker og havde fire bundgarn, som stod i en lang række ved indløbet til Mariager fjord. Når han havde røgtet roede han til Hadsund med fiskene. Han havde et sejl, som han hejste, hvis vinden var gunstig.

"Arbejdet har vi jo ukyven". sagde han, nar jeg pointerede, at det var en lang rotur. Et år havde han rigtig mange fisk og priserne havde også været nogenlunde. En morgen, da han kom ud for at røgte var alle fire garn fulde af fisk, så han vidste ikke, hvordan han skulle klare det, men han var så heldig, at der kom en "kvass" forbi. En kvass er en båd lidt større end en fiskekutter med et stort lastrum. Han kom i snak med skipperen og nu tømte de alle fire bundgarn.

Kvassen blev fuld og sejlede mod Grenå igen.

Det rygtedes snart, at han havde haft mange fisk og der kom en mand, som ville købe alle bundgarnene. Jens fik dem godt betalt og alle pengene på bordet og nu kunne han købe gård. Der skal også held til og "a har ræleme vaeret hældig" slutter Jens Ajsen.

Der hvor *Wendel Risagers* forretning nu ligger, lå det gamle kommunekontor. I østenden deraf var en slagter med slagtehus og forretning. Det var *Danielsen*. Han kørte kødtur i omegnen af Als, ligesom min bedstefar. Han kørte i en stor "gig" med nogle mægtige høje hjul, så det var jo forbundet med store anstrengelser at komme op og ned. Når han så kørte ind i en gård, ringede han med en klokke og når konen så kom ud ad døren råbte han "skal du handle i dag, ellers gider jeg for resten ikke at kravle ned".

Danielsen var en dygtig mand, men ikke som slagter. Han var jo murer og jeg kender flere af hans arbejder, som står den dag i dag. Jeg vil nævne den gamle Haslevgårde bro. Den blev bygget det år jeg blev født og fejler stadig ikke noget. Nu om stunder går der jo knapt et årti før betontrætheden melder sig. I Als Brohuse er der også en af Danielsens broer.

Før fiskerihavnen i Hadsund blev lavet, havde Danielsen lavet en tegning over en stor fiskerihavn ved Als Odde. Hans tanker var ikke helt ved siden af. Man kunne have sparet fiskerihavn i både Hadsund og Øster Hurup og nu så mange år efter kan man let se, at han havde ret.

Min onkel Åge er et hel kapitel for sig. Han blev uddannet til slagter og han var dygtig til sit fag. Han var den ældste af en flok på otte. Jeg kan huske, min far fortalte, at han var meget urolig. Han kunne finde på de mest utrolige ting og da min bedstefar var meget hidsig i sine unge dage, fik Åge selvfølgelig mange bank som barn.

Som 4 årig kravlede han op i en telefonpæl. Det var hans mening at kravle på trådene imellem masterne. Ingen kunne få ham til at kravle ned, før min bedstemor Thora lokkede ham med disse ord "Du er vel nok dygtig lille Åge, men du kan selvfølgelig ikke kravle ned igen". "Jo, jo, det er ligeså nemt, som det er at kravle op". Så kravlede han ned, selvfølgelig til en ordentlig omgang prygl. Engang lavede han en lygteemand af en stor runkelroe, bandt den til hovedet med en snor under hagen og sprang så på hanebjælkerne ude i laden.

En anden gang tog han bedstefars skydepistol til at skyde kreaturer med. Han og far gik så på rævejagt på Ravnbjerg. Han havde den teori, at når de holdt en sæk for det ene hul og tændte ild i det andet rævehul, så ville ræven fare ud i sækken, så Åge kunne skyde den. De fangede nu ingen ræve, men brugte de patroner, de havde med. Åge skød ind i det tætte krat, for som han sagde "Der ku' jo sid' en og lure derinde og et skind koster 2 kr.". Efter den udflugt kom de hjem til en ordentlig omgang tæv, men Åge fik flest klø, han var jo den ældste, 7 år.

Da han var 7 år kom han ud at tjene på en gård. Min far var 8, da han kom ud. Det var ingen lang barndom de havde, men de fik lært at arbejde. En ting som kom dem til gode længere hen i livet.

Efter sin uddannelse som slagter arbejdede han på flere store slagterier i Jylland. Min far rejste til USA, da han var udlært bager. Åge valgte Canada.

Han kom til en farmer fra Øster Hurup, *Bertel*, tror jeg han hed. Det blev et kort ophold, for Åges vedkommende 1 ½ år. Min far blev i USA i 4 år inden han rejste hjem.

Som dreng opholdt jeg mig på Aalborg amtssygehus et helt år. Det var altid sjovt, hvis Onkel Åge kom. Han var meget glad for børn og kunne på et øjeblik få een i godt humør. Efter at jeg kom hjem fra hospitalet hoppede jeg rundt på krykker og Åge lavede en masse ting til mig, som jeg kunne lege med. Oppe i enden af haven, der hvor Kirsebærvej og Poppelvej mødes, lavede han engang en mægtig stor mølle til mig. Den var i to etager og jeg måtte kun opholde mig forneden. I den øverste etage var jo akslen og bremsen x to remskiver. Rømmene gik

igennem en revne i loftet ned til opholdsrummet og der lavede han en slibemaskine, som møllen let kunne trække. Dengang havde børn ikke så meget at lege med, som nu om stunder, så det var jo noget der blev snakket om, både mellem børn og voksne. Der var altid fyldt med børn, når møllen kørte og for at der ikke skulle ske noget, måtte Åge til sidst sætte en hængelås på døren, så ingen kunne køre med møllen uden han selv var til stede.

Han slagtede meget rundt om på gårdene og når han var færdig og gårdejereren ville betale, sagde han altid "A ska' bare ha' en tier, å så huden". Det var landmanden godt tilfreds med, selvom Åge skar hovedet af, lige over forbenene. Der blev slagtet en del kreaturer til eksport før krigen. Halve kroppe blev syet ind i sækkelærred og så gik der bud til "*Fragtpeter*". Han fyldte lastbilen og kørte dem til København uden køl.

T.H. Jacobsen arbejdede for min bedstefar *Tinus* i mange år og da Åge overtog forretningen fulgte *T.H.* med. Han arbejdede både i slagterhuset og i pølsemejeriet. Tit var han oversprøjtet med blod, når han skulle ekspedere i forretningen. Engang Åge var på hotellet, sagde *Fru Dreier* til ham "Du kunne nu godt lade din svend trække i en ren kittel, før han gik bag disken". Hvortil Åge svarede "Nej, nej bette fru Dreier, så ka' min ration jo slet ett slå til".

Sidst i krigen købte Åge et gammelt bundgarn, som blev sat ud i havet. Han havde ikke stor forstand på den slags fiskeri, så der gik bud til Hadsund, til den gamle *Kr. Toft*, som havde mange bundgarn i fjorden. Han var drunker, så det kostede jo en del spiritus at få garnet sat ud. *Kræn Toft* sov på loftet om natten. Han skulle vise Åge hvordan man røgtede et stort bundgarn. Jeg fik lov at komme med og da jeg kom om morgenen var Åge ved at blande "en lille en", han og *Toft* kunne varme sig på, når vi kom på havet. Blandingen var følgende: ½ dram, ½ sprit. Det første år tog han mange fisk, men så var han uheldig et par år efter.

Der kom nogle store forårsstorme og garnet blev blæst i land tre gange. Det blev dyrt for ham. Han havde seks gamle fiskere til at sy garnet sammen. Et par år efter solgte han stumperne til *Lars Christensen* og han fiskede med bundgarn i mange år.

Kræn Toft: var uheldig med en fod. Han skulle opereres på Terndrup Sygehus af overlæge *Kindt*. Han var en hård mand, som alle på sygehuset frygtede. Da *Kræn Toft* var på operationsbordet, sagde *Kindt* til ham "Jeg har hørt, at De er den største drunker i Hadsund". Hvortil *Kræn Toft* svarede "Jeg har også hørt, at overlægen går med en lille dimmelim på hele tiden", De to var de fineste venner under hele sygdomsforløbet. *Kindt* kunne nemlig lide de mennesker, der turde sige noget til ham.

Lige efter krigen, var jeg engang med Åge ude at sælge fisk. Han havde en gammel Ford og da vi ikke havde bil hjemme, var det jo et svir at få en tur med onkel Åge. Turen blev nu ikke så lang, kun to steder.

Vi kørte ind til *Niels Stærdals*. *Line* stod i døren, da vi kørte ind i gården. "Do ska vel ha' no' billig fisk, bette Line" sagde Åge. "Det kommer an på hvor billige de er" svarede hun. "Tre hornfisk for 2 kr" sagde Åge. "Det kan vel ikke siges, at det ligefrem er billig, Åge, men a ta'r dem". Da vi kørte derfra, sagde jeg til Åge "Var det ikke meget du forlangte for hornfisk, du har selv fortalt mig, at de i år er usælgelige". "Do har ingen forstand på handel, bette Finn, det er hele sagen".

Nu gik turen til Odden, ned til *Chr. Tygesen*. Han stod i stalddøren, da vi kom. "Bette Christian kom, her skal du se, her er billig fisk" sagde Åge. "Hele kassen for en tier". *Christian* kiggede lidt på Åge og sagde så "Hvad vil du opnå ve' mig, Åge, siden du vil sælge så billig?". "Bette Christian a står lige og mangler et træ". "Et træ" sagde *Christian*. "Ja, a mangier no' brædder til en båd". "Så vil a eet gi noed for fisken. Åge", "Bette Christian a har jo haft døv med at fange den, men skidt, do får den for en femmer", "Top" sagde *Christian* og så gik turen ned i skoven, hvor Åge tog det største og flotteste træ han kunne finde. Træet blev mærket, Åge skulle selv fælde det. Da vi kørte hjem sagde Åge. "Det er den bedste handel jeg har lavet længe, 7 kr. fik vi for den kasse fisk. I Hurup kunne jeg måske ha' fået 3 kr til fiskemel, og så et træ oven i handelen".

Knud Thygesen købte *Christian Eriksens* gård og havde så bestyrer. Det var *Niels Frederiksen*. En dag sendte *Knud* bud til Åge: "Vi har en gris, du godt kan købe, den går ene i en sti, så vi vil gerne af med den". Åge startede bilen og kørte til Helberskov. De kom ind i stalden og *Knud* sagde "Der ser du grisen. Åge! Hvor meget vil du gi'?" Det skal her indskydes, at grisen var omtrent klar til slagteriet, ca. 200 kr. værd. "Ja, bette Knud, den er jo noed skævnæsed, den kan gå hen og dø i morgen, men skidt, a kan da gi' dig 5 kr." *Knud* fik et helt chok, men sagde "Så nøk i handelen, men den skal fjernes i dag" og så gik *Knud*. Åge

læssede grisen ind bagi varevognen og gik så ind i laden til *Niels Frederiksen*, bestyreren. "Ja, Niels, a har lige købt grisen og så sku' a ha' lidt grut og fordre den med og lidt halm, te a stå i". *Niels* startede kværnen og lavede en sæk grutting til *Åge*. Han kom hjem med foder, halm og gris for 5 kr. 14 dage efter kom grisen på slagteriet, afregningen lød på 285 kr.

Ellemanden, Jens Christian, boede næst efter radiotårnet. Han var gift med *Petrea* og hun var en meget forsigtig kone. Langsom i snakken. Hvorfor man kaldte ham "*Ellemander!*", ved jeg ikke, men det kunne være fordi han lavede træsko af elletræ. Han syede også seler til heste og *Petrea* var dygtig til at sy for folk. De havde en lille forretning i den ene ende af huset, samme lokale, hvor han sad og skar læder og syede. Der var en stor bakke bag disken, hvor læderet lå i blød og da spytbakke.

Hans fingre var altid sorte og det var jo ikke så godt, når han skulle ekspedere. Min moster kom engang derind, hun ville købe nogle hvide bolsjer. *Ellemanden* slog ud med hånden: "Jen er goed væk fra de hvid', jen har kun de brun', ka' do eet brug dem?" Når de unge skulle købe tobak glædede de sig altid til at høre *Petrea* sige: "Vi har kut plug, men vi har osse nevi kut". Hun syntes bedst om kokusbollerne, chokoladebollerne støvede hun af med en fjederving. Engang sagde *Ravsliberen - Christian* - til *Petrea*; "Jeg forstår ikke at I kan tjene nok til at leve for!", "Jov" sagde *Petrea* "Jens Christian søffer og a søffer og det render jo op det hiele".

Der kom en ung snedker, som skulle lave radiokasser, han blev ansat på radiofabrikken og han boede og spiste hos *Jens* og *Petrea*. Hans navn var *Charles*. Han havde gået på Europas landeveje, som faren svend og det var ikke småting, han oplevede i udlandet. Det var en oplevelse at høre ham fortælle om sit liv også, fordi han havde en rystende stemme - Københavnerdialekt. Han rystede også på hænderne og det er ufatteligt at han kunne være så dygtig en håndværker. Spurgte man ham om, hvorfor han rystede, svarede han: "Jeg drak sku' for meget, da jeg var ung!".

Charles blev glad for *Petrea*, særlig nu da *Ellemanden* var syg. *Charles* var altid i pengenød, så han solgte mandens cykel, men pludselig lavede *Ellemanden* op igen, så det var jo ikke så godt. Der gik et par måneder, så døde *Jens Christian* til stor lettelse for *Charles*. Nu skyndte han sig ned til *snedker Brok*, "Goddag, Brok, har du nogle spåner, nu er den gamle *Jens Christian* sku' endelig kradset af. *Petrea* og *Charles* boede nu sammen. Huset blev solgt og de flyttede ned i vestbyen, hvor *Charles* åbnede en rammefabrik og en Forretning.

Min ungdomstid var god, men præget af krigen. Dans var der ikke, både hotellet og afholdssalen var jo fyldt op med tyske soldater. Men der blev et fantastisk godt sammenhold imellem vi unge. *Pastor Larsen* holdt nogle ungdomsmøder i Hedens forsamlingshus og så gik alle vi unge derud og morede os i et par timer. *Larsen* fortalte så levende fra sin ungdomstid i Amerika. Han læste til præst derovre og tjente til sit studium som medarbejder ved en hobetærker, der drog rundt til forskellige farme. Nogle aftener sang vi og dansede til. De gamle kædedanse.

Engang vi gik hjem fra forsamlingshuset, blev vi stoppet af en tysk patrulje. Jeg var den eneste, der blev holdt tilbage. Jeg havde glemt mit legitimationskort. Det blev en kold aften. En time måtte jeg stå ude ved Alsvejen ved *Smed Otto*, Heldigvis kom en motorordinans og stoppede ved patruljen; "Hvem er det I har fanget?" spurgte han. "En uden kort" svarede de. "Jamen det er jo den klejne baggerboss" sagde han og så fik jeg lov til at gå. Motorcyklisten kendte jeg godt. Han var kun 3 år ældre end mig og jeg købte hver uge hans cigaret-ration. Han var ikke-rygere. Det var jeg også dengang, men jeg solgte dem videre og tjente lidt lommepenge.

Jeg var jo i lære og ugelønnen var 5 kr. Jeg blev udlært bager i 1947 med et godt resultat. Men følte alligevel, at der manglede nogle kundskaber og så rejste jeg på Højskole. Jeg valgte Frederiksborg i Hillerød og det ophold har jeg aldrig fortrudt. Foråret 1948 kom jeg hjem og arbejdede som svend ved min far.

Hvordan jeg traf en pige, som senere skulle blive min kone. Foråret 1948 cyklede jeg til tandlæge i Hadsund, da jeg kom til Doktorbakken kom en ung pige, med skoletaske under armen, styrtende ned ad bakken, hun faldt, næsten foran min cykel og jeg standsede og spurgte: "Slog du dig, bette pige?" Jeg fik alletiders dejlige smil fra et pænt ansigt omkranset af rødt hår;

"Nej a slov mæ eet, men a ska" nå Hadsund Peter". Senere på året var der bal på kroen, det

var børnefestbal og der mødte jeg den samme pige. Det blev til en dans eller tre. Nu havde vi jo lidt at snakke om. Hun var fra Skelund og hun var utilfreds med, at hendes far ville hente hende kl. 10.30.

Det blev en sommerforelskelse, som viste sig at kunne holde. Vi nærmer os nu vores guldbryllup.

Arnold Mortensen havde en gård ude på Vandkærsvejen og der kom min far med bagervognen. Jeg var tit med og engang fortalte *Arnold*, om da han var ung. Der var rottebekæmpelse og man kunne få 5 øre for hver rottehale hos kommunen. Den mand som skulle tælle halerne ville ikke røre ved dem, så børnene måtte holde halerne i vejret, medens han talte. *Arnold* og en kammerat fangede 30 rotter, skar halerne af, tog 30 rødbeder, skar roden af dem og blandede dem med rottehalerne. På den måde fik de et godt kommunalt tilskud.

Karl Nielsen også kaldet *Ilder Karl* handlede med næsten alt. Skind, hestehår, rav. Han kom langt omkring og engang han kom ind på en gård ved Bælum fortalte gårdmanden, at han havde fundet et skellet, da han gravede tørv. Nu var det blevet obduceret og man prøvede at opklare, hvem det var, der var blevet begravet i mosen. Man fandt ud af, at det var en bissekræmmer, der altid gik med mange penge. Han havde boet på kroen i Bælum og medens han sov, blev der hældt flydende bly i hans øre.

Obduktionen viste en stor blyklat i kraniets øregang. Det blev nu aldrig nogen sag ud af det. Den gamle kromand var død ti år forinden. "Men det var en grim oplevelse at finde skelettet" sluttede gårdmanden.

Min farfar *Tinus* fik ledegigt lige efter krigen og min yngste *faster Else* og hendes mand *Knud* flyttede hjem til ham for at passe hans vognmandsforretning. *Faster* og onkel havde truffet hinanden på Vemmetofte Kloster, hvor hun var stuepige og han var kusk. De blev gift og flyttede til en lille gård ikke langt derfra. Men da *Knud* blev tilbudt en stilling i Kongens stald - et år frem, solgte de gården og flyttede hjem til farfar for at hjælpe ham, indtil onkel skulle begynde sit nye job i den kongelige stald.

Da *Knud* og *Else* rejste, solgte min bedstefar vogne og heste til *Søren Holst*, og han kørte forretningen videre med hest og vogn i mange år, før han fik en traktor at køre med. *Knud* og *Else* boede tæt på Kongens stald i København. Helle og jeg var tit barnepige på de to yngste "*Hans* og *Grethe*". De var meget syge som små og var tit på hospitalet. *Britta* var deres andet barn og jeg stod fadder til hende nogle år før i Holmens Kirke.

Jeg arbejdede et forår og en sommer i to bagerier først i Brønshøj derefter i Tårnbæk. Jeg flyttede for at komme nærmere til *Helle*, som boede i en villa på Strandvejen. Hun var stuepige hos to ældre mennesker. Han var administrator for Marshallhjælpen i Danmark og han var en fætter til D-Marchall. Hjælpen blev fordelt i Danmark gennem den amerikanske ambassade. Det var et par søde mennesker som kaldte *Helle* "*vores datter*". Det var en varm forlovelsessommer.

Lidt om *Onkel Åge*

Min onkel tjente rigtig mange penge. Men han havde også et stort privatforbrug. Han var engang kaldt til torskegilde på kommunekontoret.

Jørgen Laursen som var sognerådsformand, sagde til *Åge*. "Du skal føre både dagbog og hovedbog, ellers kan vi jo ikke sætte dig i skat" Dertil svarede *Åge* "a fører kun jen bog - tegnebogen". Han førte ikke regnskab i den tid han drev forretningen, men betalte den skat, man lignede ham til.

En sen aften ville *Åge* på kroen og have en dram. De skulle til at lukke, og det var kortspillerne kede af. De spurgte *Åge* om de ikke måtte spille videre hos ham. Det sagde han ja til og alle gik ned i *Åges stue*. Der gik ikke lang tid før det blev koldt i stuen og da der var en der nævnte det, sagde *Åge*. "50 øre for en tørv, en krone for en pind" så smed de alle en krone på bordet og *Åge* kom 5 pinde i kakkellovnen. Det gik ligeså med øl og dram. Han tjente penge på alt!

Jeg vil prøve at beskrive hvem der boede i de forskellige huse i landsbyen Als, da jeg var dreng.

Når vi kommer vest fra ligger en gård på venstre side af Hadsundvejen. Den lå langt udenfor byen. Der boede *Niels Westpall* og *Maren*.

Det første hus i byen efter gården var et lille stråttækt hus, det ligger der endnu, men er blevet gult og har fået fast tag. Der boede dengang en alenepige, som hed *Ane Kirstine* også kaldet "*Pout An Kistin*". Hun var en meget forsigtig dame. Jeg husker når hun kom i vores forretning, havde hun altid en klud i hånden og hun tørrede håndtaget af før hun gik ind, også det indvendige håndtag fik en tur før handlen kunne gå i gang.

"*Ged Karl*" som boede oppe i byen skar rygningstørv til stråttage og da *Kirstine* var en ældre dame mønede han hele tagrygningen for hende. Da "*An Kistin*" ville betale, sagde *Karl* "det vil a et ha' noed for Kistin". *Kirstine*, som var meget påholdende, blev helt benovet, for hun sagde "så skal do minsæl også fo' alt det arbejde a har, bette Karl". Senere købte min *faster Anna* og hendes mand *Hans* huset, på den betingelse, at *Kirstine* skulle bo hos dem, så længe hun levede. Selvom de ikke gav ret meget for huset var det alligevel et kors, at have en gammel tvær kone boende i mange år.

Det næste hus på samme side blev bygget af *Gunni Frost*. Sikkert først i tyverne. Det bliver for omfattende at skrive om alle de forskellige mennesker, der har boet der, men det ejes nu af *Søren Ibsen* og *Mette*.

Næste hus var *glarmester Charles Svendsen*. Jeg ved ikke hvem der byggede det, men det er sikkert af ældre dato. *Svendsen* og *Petrea* boede der. De var ikke gift, men havde boet sammen siden *Petreas* mand døde. *Svendsen* var københavner og han havde gået Europas veje tynde, som farende svend før han kom til Als for at lave radioskabe i radiotårnet. Han startede senere en rammefabrik og han gik rundt og satte ruder i, så han blev kaldt "*Glarmester Svendsen*". Han havde forretning og vi var nogle unge mennesker, der ville ind og se hans rødkridtstegninger. Det var nøgenstudier og de var genialt lavet. "Jeg har dem ikke hængende mer", for *Matilde Korsgard* siger det er usømmelig", men han fandt dem frem og vi så dem. Jeg ville gerne have købt et, men det var alt for dyrt - 10 kr. Det var to ugelønne.

Det næste hus var et mindre husmandsbrug. Her boede "*Hald Ajs*" og konen *Johanne* var temmelig skrap, hun ville ikke have os i køkkenet, så hun fik lavet et ekstra køkken i baggangen, men det var ikke nok. Hun fik lavet et mere i en lille tilbygning i forlængelse af baggangen, hvor de en gang havde haft et par køer. De havde en dreng, *Karsten* hed han, og han var meget stærk. Det var om at være tæt på ham, når vi var ude til bal. Der var ingen, der turde starte slagsmål, husker jeg. Huset findes ikke mere, men på grunden byggede *Poul* og *Ane* et dejligt hus.

I det næste hus boede *Sædrup* og konen. Efter deres død blev huset solgt, der har boet mange forskellige. De sidste var vist nok *Olga* og *Søren*.

Vi springer over vejen ind til stadion og her ligger "*Støjfor huset*". Huset fik navnet, fordi manden altid blev kaldt "*Støjfor Marinus*".

I næste hus boede *Ann Dorred*, hos hende boede en slægtning "*Store Marius*". Han brugte nr. 52 i træsko og han hjalp til på gårdene hos familie og venner.

I det næste hus boede *Møller Marius* og konen, men de flyttede til Bælum og åbnede slagterforretning. *Marius Møllers* bror havde en gård i Buddum "*Møllergården*". Den solgte de og flyttede op til byen i det samme hus som hans bror havde boet i. Han og konen startede også slagterforretning, i radiotårnet var der butik.

Næst efter lå der en gård, lidt tilbagetrukket, meget gammel med stråttage på alle længer. Her boede *Martin Pedersen* også kaldet "*Tidse Martin*". Efter de gamles død overtog sønnen *Karl* og hans kone *Dagny* gården. Det jord foran gården og ud mod Hadsundvejen blev senere solgt og derpå byggede *William* og *Mary* et dejligt hus, som de boede i til deres død.

I det næste hus boede *Carl Brok* og *Mette*. *Carl* i kælderens med *Snedkerforretning* og på 1. sal havde *Mette* salon. Øverst oppe var der en hel lille lejlighed. Jeg vil nævne, at det var *Brok*, der lod huset bygge. Det var *Niels Jørgen* og hans bror *Emil Christiansen*, som skulle lave alt murerarbejdet. Pris 600 kr i 1932.

"*Thøger Karen*" boede i det næste hus. Hendes mand kan jeg ikke huske, men de ejede gården bagved "*Haralds gård*". Den solgte de før min tid til *Marius Christiansen* og tog alt jorden ned mod Hadsundvejen fra. Der blev bygget et aftægtshus til konen og manden og et hus til deres søn, *Thøger Haugaard*. Han var købmand og han og hans kone *Marie Skøt* drev købmandsforretning hele min barndom. De havde to børn, *Carl* og *Magda*. *Carl* startede som købmand i Buddum. Han var lidt yngre end min far. Far var i Amerika som ung, og da han kom hjem skulle han på session sammen med *Carl*. Udskrivningschefen spurgte *Carl* "Hvad laver du så?" "A er musiker", "Det var

dejligt, hvilket instrument?", "A er trommeslår" sagde Carl, "Det kalder jeg faneme ikke musik!".

Tilbage til ruten igen. Vi går over vejen, som fører hen til skolen, her ligger et hus helt tæt på vejen, et bevis på, at det er en "Frost", der har bygget det. Det er et stort hus. Der var 3 lejere + snedkeri.

Det ejes nu af *Karl Hansen* og *Iera*, men da jeg var barn boede "*Snedker Nielsen*" der. Sauer havde frisørsalon mod øst og boede i lejligheden ovenover. På 1. sal boede også *Else Mors*.

I næste hus var der telefoncentral, der boede *Elin* og *Niels Jørn Christiansen*. Han var murermester og *Elin* passede telefoncentralen.

Næste hus var posthuset. Det er også bygget helt ud til vejen, så det må være en af *Frosterne*, der har bygget det. Frost var postmester og han lavede en masse arbejde for Viking. Han var formand for klubben i hele min drengetid. I huset mod øst var der postkontor, mod vest var der en tøjforretning. Den blev passet af *Karen Bus*, men en sommer, hun var hjemme på gården og hjælpe sin far og mor med at køre korn ind, fik hun en fork igennem den ene hånd, der gik blodforgiftning i og hun døde en uge senere. Hendes søster *Ellen* overtog forretningen.

Huset før hotellet byggede min bedstefar først i 1900 tallet. Efter nogle år solgte han det og købte en gammel gård. Indhuset lå langs Hadsundvejen, der hvor bageriet ligger. Udhusene lå op ad Poppelvej og i laden lavede han slagtehus og begyndte at arbejde en lagterforretning op. Indhuset blev revet ned efter nogle år og et nyt og større stod færdig i 1927. Min bedstefar kunne ikke klare udgifterne og min far, som lige var kommet hjem fra Amerika, købte det halve hus og startede der bagerforretning.

Tilbage til ruten... I min drengetid var der i huset før hotellet mælkeudsalg. Huset er fra ca. 1901-1902. Min farfar byggede det. Min far blev født der i 1904. Hotellet er et helt kapitel for sig selv. Det blev bygget i 1800 tallet og var dengang et af landets fine badehoteller. Ud imod Flouen lå der en dansepavillon og derfra en lille badebro, så gæsterne kunne ro sig en tur i gadekæret. Der blev også serveret kaffe.

Servitricerne gik blot over vejen med serveringsbakkerne. Jeg tror det sidste af pavillonen blev fjernet sidst i tresserne. Det var Dreyer, som havde hotellet i min drengetid.

Vi bliver på samme side af vejen forbi "Hotelhaven", hvor der nu er parkeringsplads. Der hvor Sparekassen ligger, lå der et gammelt bindingsværkshus. Det var Rokkedrejerhuset. Den sidste der boede der, var *Peter Thygesen*. Det blev fjernet og Sparekassen blev bygget.

Jeg mener at kunne huske et gammelt stråtagt hus efter Sparekassen, men jeg kan huske, der boede en gammel kone "*Heksen*". Alle børn var bange for hende, det var det sidste hus, så var vi ude af byen.

Den gamle vej til Hurup gik omkring hotelhaven, drejede ved vandværket og gik lige ud op til Korsbakken.

Hvor skolen ligger nu, lå en gård, der boede *Niels Mikkelsen*, Alt det jord, som hørte til gården var fra, hvor skolen nu ligger og helt op til Korsbakken. Det er nu et stort parcelhuskvarter.

På østsiden af vejen mod Øster Hurup lå *Peter Thygesens* gård, "Teglgården" og al jorden er i dag et stort parcelhuskvarter. Gården lå lidt fra vejen og på en troljevogn på skinner blev mælken hver dag kørt ned til vejen. Det var spændende for os børn, når vi fik lov at låne troljen.

Lige ud for Sparekassen midt i vejen mod Øster Hurup boede "*Storm Hans*". Han lavede river til landmændene. Huset blev væltet, da den nye vej til Hurup blev lavet.

Hans Jørn Jensbys og *Jens Frederik Becks* hus var ikke bygget dengang, men det lille hus vest for *Becks*, var et gammelt hus med stråtag. Der boede *Petrea Gerts*. Jeg kan ikke huske, hvem der boede der før.

Jens Borups forretning og hus var heller ikke bygget. Jorden var *Sine Dreyers* "*Gartner Sine*". De dyrkede en mase forskellige frugt og grøntsager, og solgte dem så i deres forretning. Huset er der endnu, det ligger lidt inde bag elforretningen.

Næste hus (nu to huse), der boede *Axel Vestergård*. Han var mekaniker og havde et gammelt værksted øst for huset. Det blev væltet først i krigen.

I næste hus boede *Jens ørgensen*. Konen havde manufakturforretning ud mod vejen, og Jens slagtede af og til et dyr i en gammel tilbygning bag huset og så gik han rundt og solgte det. Det kunne min bedstefar ikke lide. Han havde jo slagterforretning på Hadsundvej. Huset har været der så ænge jeg kan huske, men det har sikkert hørt under hotellet i gammel tid, for det var i husets have, at hotellets pavilion lå. Før krigen kan jeg huske, at vi legede i det, der var tilbage af den gamle pavilion, men nøjagtig årstal, da de sidste rester blev jævnet med jorden, husker jeg ikke.

Lige efter *elektriker Jens Borups* parkeringsplads ligger et gammelt hus. *Dora Jensen* bor der nu. Det blev nedbrudt i Tivoli i København, sidst i 1800 tallet sammen med pavillonen, der stod ved Flouen. Det var *P. C. Pedersen "Kromanden"*, der købte dem og pr. skib blev de sejlet til Hadsund. Krokarken *Ch. Andersen, Peter Andersens* far, var karl på kroen dengang og han kørte det hele til Als med hest og vogn, hvor det så blev bygget op igen først i 1900-tallet.

I det næste hus boede "*Gammel Gerts*" og "*Gjatra*". Huset byggede deres søn *Peter Gerts*. *Peters* kone døde som ung, og han stod tilbage med to børn "*Gerda* og *Anna*". *Anna* blev gift med min *onkel Åge*, så jeg kom meget derop og spillede kort også medens de gamle var levende.

"*Gamle Gies*" var efter den tids målestok en holden mand. Han havde et stykke jord ved havet, en strimmel jord, hvor Museet ligger nu og en mægtig stor have. Der er blevet solgt jorde fra 3 gange til *Laurits Madsen*. *Dreyer* på hotellet købte jorden ved havet og da han ville betale med check sagde den gamle "a vil eet ha' papir, a vil ha' de ney penge."

På Blockkerne der hvor alderdomshjemmet ligger, lå der to huse, øst for Teglgården, en villa, hvor *Tora Justesen* boede og et gammelt stråtagt hus, hvor *Line* boede. Begge væltet, da alderdomshjemmet blev bygget.

Efter alderdomshjemmet byggede *Emil Jørgensen* en bungalow, da han solgte forretningen.

I det sidste hus før kirkegården boede *Gartner Jacob*. Han var en ældre mand dengang, men som ung arbejdede han på Als Teglværk, som lå nede ved havet lidt nord for byen. Han var formand, fortalte min bedstefar.

Ole Andersen bor nu i det hus, hvor *Gammel Gerts* beboede.

På samme side ganske tæt, ligger et lille hus med stråtag. Jeg ved ikke hvem der bor der nu, men jeg mener, at *Jens Frederiksen* er født der.

På samme side næst efter var en lille gård. Der boede *Skødt Ajs*. De havde lidt jord oppe på Ravnbjerg og en frugthave på bakken lige nord for kirkemuren. Et godt sted at gå på æblerov. *Ajs* havde 2 børn, *Holger* og *Andrea*. De var voksne, da de gamle døde og nu byggede *Andrea* et hus i enden af haven. Hun gik rundt på gårdene og syede for folk. Hun havde en søn, som hed *Christian*. Han var lidt ældre end mig.

Vi springer over vejen til mit fødehjem. Min bedstefar boede der. Min mormor var død, da min mor var ung, så der var en husbestyrerinde.

Det var *Helene Jensby* og hun var dygtig og god ved os børn.

Det sidste hus i Hulvejen ned mod havet var også et gammelt hus med stråtag. Det blev solgt til en tandlæge, *Kærsgård*, fra Hadsund. Han havde en datter, som jeg legede med.

På den anden side af Hulvejen var fiskerhuset. Fiskeeksportøren var *Karl Christensen*.

På vej op mod byen på samme side lå *Laurits Madsens* garage. Den er sikkert blevet bygget samtidig med huset "Havskibet" i 1890. Den var bygget af træ og står der stadigvæk.

Lidt længere op ad bakken boede *Carl* også kaldet "*Kontrol Carl*". Arbejderne som ikke havde noget arbejde, gik op og fik stemplet deres kort ind af vinduet.

Oppe på toppen af bakken boede *Frederik* og *Betty*. Der var to sønner, *Jens* og *Henning*, lidt yngre end jeg.

På den anden side af vejen lå et ganske lille hus med stråtag, der boede *Frederiks* far og mor, *Gustav* og *Dagmar*.

SLUT